



พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565

โครงการบรรยายให้ความรู้
เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์
ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา)
วันพุธที่ 5 เมษายน 2566 เวลา 9.00 – 12.00 น.

นางสาวพิชยามนต์ จาริกสุนทรสกุล
ดร.ปรัชญา เจียสกุล
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา



เทคโนโลยีเปลี่ยนไปไกลแค่ไหน แต่ราชการยังเหมือนเดิม

- ต้องไปติดต่อราชการเอง
- จะถามจะทำอะไรก็ต้องทำส่งเป็นหนังสือ
- ต้องยื่นสำเนาและเซ็นรับรองสำเนาเอกสารที่ราชการออกให้
- ต้องถือเงินสดไปจ่ายหรือไปรับเงินด้วยตัวเอง
- ต้องพกหรือต้องติดใบอนุญาตไว้ข้างฝา



ความพยายามแก้ไขปัญหามา



- กำหนดนโยบายและหลักการให้บริการประชาชน

ด้วยเทคโนโลยี ไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา 258 ข. (1))

“มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้...

ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(1) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน”

- ยุทธศาสตร์ชาติ

- แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และ 13

- พรบ.ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ + พรฎ.ธุรกรรมภาครัฐฯ และ พรบ.รัฐบาลดิจิทัล,

- มติ ครม.

กฎหมายที่เกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน

พ.ร.บ. การพัฒนา
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ
และสังคม พ.ศ. 2560

ปว. ฉ. 58
(พ.ศ. 2515)

พ.ร.บ. การบริหารงาน
และการให้บริการ
ภาครัฐผ่านระบบ
ดิจิทัล พ.ศ. 2562

พ.ร.บ. ว่าด้วย
การกระทำความผิด
เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
พ.ศ. 2550

พ.ร.บ. การรักษา
ความมั่นคงปลอดภัย
ไซเบอร์ พ.ศ. 2562

พ.ร.บ. ว่าด้วยธุรกรรม
ทางอิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. 2544

พ.ร.บ. สำนักงาน
พัฒนาธุรกรรม
ทางอิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. 2562

พ.ร.บ. ข้อมูล
ข่าวสารราชการ
พ.ศ. 2540

พรก. ว่าด้วยการ
ประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. 2563

พ.ร.บ. สถาดิจิทัล
เพื่อเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งประเทศไทย
พ.ศ. 2562

พรก. การประกอบ
ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล
พ.ศ. 2561

พ.ร.บ. คุ้มครอง
ข้อมูลส่วนบุคคล
พ.ศ. 2562

ทำไมต้องมีกฎหมายนี้?

เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีความ
มั่นใจในการนำกฎหมาย
เกี่ยวกับดิจิทัลหรือ
อิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ใน
การปฏิบัติราชการ

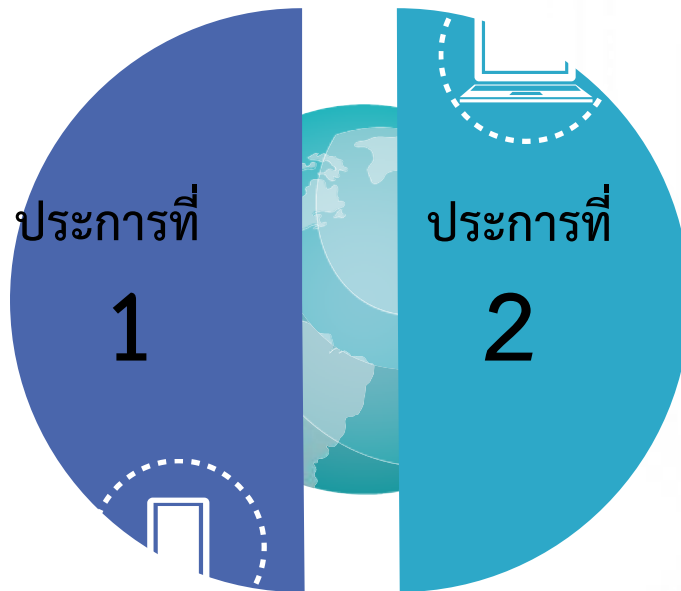


กระบวนการทำงาน
ของภาครัฐที่อยู่บน
พื้นฐานของกระดาษ
สร้างภาระให้แก่
ประชาชนเกินสมควร

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563

คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรที่จะต้องจัดให้มี “กฎหมายกลางที่เปลี่ยนการทำงานของภาครัฐ ตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นระบบดิจิทัล” โดยต้องมี หลักการสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ ได้แก่

ให้การอนุมัติอนุญาต การจดทะเบียน การแจ้งตามกฎหมายต่าง ๆ สามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยถือว่าเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นแล้ว



ข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ ทั้งภายในและภายนอก ต้องสามารถกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความมั่นคงปลอดภัย

วัตถุประสงค์ของ พ.ร.บ. การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ

1 ขจัดอุปสรรคทางข้อกำหนด
ของการดำเนินงานภาครัฐ
ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

4 สร้างความโปร่งใส
ลดการทุจริต
ประพศติมิชอบ
ในวงราชการ

2 อำนวยความสะดวกแก่
ประชาชน ไม่ต้องเดินทาง
ไม่ต้องรอคิว ประหยัด
เวลา/ค่าใช้จ่าย

5 อำนวยการปฏิบัติตาม
Social Distancing ในยุค
โควิด ลดการพบปะ/สัมผัส
ตามแนวทาง New Normal

3 เพิ่มประสิทธิภาพ ความรวดเร็ว
ความประหยัด และความโปร่งใส
ตรวจสอบได้ในการปฏิบัติราชการ
ส่งหนังสือ/เอกสารถึงทันที
ลดค่ากระดาษ-ไม่ต้องส่งไปรษณีย์

6 เสริมสร้างความสามารถ
ในการแข่งขัน (competitiveness)
ของประเทศ

พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565



❤ หัวใจ คือ
เน้นประชาชนสะดวก
ไม่ใช่ราชการสะดวก
ราชการทำงานง่าย ☆

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565



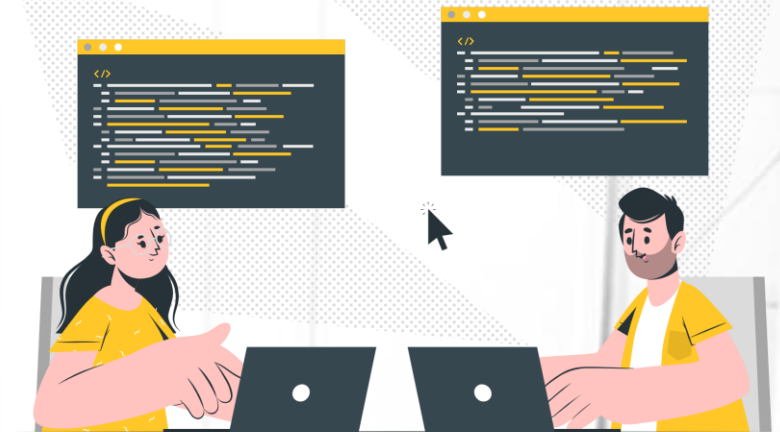
ประชาชน

- ติดต่อราชการ ขออนุญาต จดทะเบียน แจ้งขอรับบริการ หรือรับจ่ายเงินทางออนไลน์ได้
- จัดส่งเอกสารให้หน่วยงานของรัฐและขอให้หน่วยงานแจ้งกลับติดต่อ หรือส่งใบอนุญาตให้ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้
- ยื่นเอกสารต้นฉบับได้โดยไม่ต้องจัดทำสำเนาหรือรับรองสำเนา
- แสดงใบอนุญาตหรือเอกสารที่ทางราชการออกให้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้
- ตรวจสอบสถานะของกิจการที่ได้รับอนุญาตทางออนไลน์ได้

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 (ต่อ)

หน่วยงานของรัฐ

- สามารถใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อติดต่อและส่งเอกสารระหว่างกันอย่างเป็นทางการได้
- สามารถใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ในการสั่งหรือปฏิบัติงานที่ต้องทำเป็นหนังสือหรือเป็นลายลักษณ์อักษรได้
- ใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงินหรือในการตรวจสอบได้
- จัดเก็บเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แทนจัดเก็บในรูปแบบกระดาษได้



พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565



หัวข้อ

1. **ขอบเขตการใช้บังคับ**
2. การรับรอง**ผลทางกฎหมาย**ของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์
3. **กลไก**ขับเคลื่อน Digital Transformation

1. ขอบเขตการใช้บังคับ

- เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้ว การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดย **ไม่ต้องปฏิบัติตามหมวด 4 ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ** แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 **เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะมีมติกำหนดเป็นอย่างอื่น** (ม. 3)
- พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับ **เมื่อพ้นกำหนด 90 วัน** นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป **เว้นแต่** มาตรา 12 มาตรา 15 วรรคสอง มาตรา 19 และมาตรา 22 ให้ใช้บังคับ **ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศ** ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ม. 2)
(ประกาศราชกิจจานุเบกษา 12 ตุลาคม 2565)

1. ขอบเขตการใช้บังคับ

- ใช้บังคับแก่หน่วยงานของรัฐทุกหน่วย เว้นแต่
 - (1) รัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด
 - (2) หน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ
 - (3) หน่วยงานของรัฐในฝ่ายตุลาการ
 - (4) องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ
 - (5) องค์การอัยการ และ
 - (6) หน่วยงานอื่นของรัฐที่กำหนดในกฎกระทรวง
- แต่หน่วยงานตาม (2) (3) (4) และ (5) จะใช้ก็ได้ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (พรฎ.) โดยจะกำหนดให้ใช้แก่หน่วยงานนั้นทั้งหมดหรือบางหน่วยงาน หรืองานบางประเภทก็ได้ (ม. 4 และบทนิยาม “หน่วยงานของรัฐ” ใน ม. 5)

1. ขอบเขตการใช้บังคับ

- “ขออนุญาต” หมายความว่ารวมถึง ขอรับใบอนุญาต ขออนุมัติ ขอจดทะเบียน ขอขึ้นทะเบียน ขอแจ้ง ขอจดแจ้ง ขออาชญาบัตร ขอการรับรอง ขอความเห็นชอบ ขอความเห็น ขอให้พิจารณา ขออุทธรณ์ ร้องทุกข์ หรือ ร้องเรียน ขอให้ดำเนินการ ขอรับเงิน ขอรับสวัสดิการ และขอรับบริการอื่นใด จากหน่วยงานของรัฐ
- “อนุญาต” หมายความว่ารวมถึง ออกใบอนุญาต อนุมัติ จดทะเบียน ขึ้นทะเบียน รับแจ้ง รับจดแจ้ง ออกอาชญาบัตร รับรอง เห็นชอบ ให้ความเห็น แจ้งผลการพิจารณา แจ้งผลการดำเนินการ จ่ายเงิน ให้ได้รับสวัสดิการ และให้บริการอื่นใด แก่ประชาชนหรือหน่วยงานของรัฐ

(ม. 5)

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

หลัก

- การใด ๆ ที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง **ขออนุญาต** ผู้ขออนุญาตจะ **เลือก**ยื่นคำขออนุญาต + เอกสารหลักฐานหรือสำเนาเอกสารหลักฐานประกอบคำขออนุญาตต่อผู้อนุญาตโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ **ก็ได้**
- ใช้กับ การจัดส่งหนังสือ รายงาน เอกสาร หรือข้อมูล และการจ่ายเงินค่าคำขออนุญาต ค่าธรรมเนียม ภาษีอากร ค่าปรับ หรือเงินอื่นใดให้แก่ทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐด้วยโดยอนุโลม (ม. 7 วรรคสี่)

**เห็นได้ว่า เจตนารมณ์มุ่งหมายให้ครอบคลุมการติดต่อราชการทุกประเภท!*

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

- ถือว่าการยื่นคำขออนุญาตนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายนั้น ๆ แล้ว (ม. 7 วรรคหนึ่ง)
- เจ้าหน้าที่จะปฏิเสธไม่รับการขออนุญาตนั้นเพียงเพราะเหตุที่ผู้ขออนุญาตได้ยื่นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มิได้ (ม. 7 วรรคหนึ่ง)
- ผู้ส่งไม่ต้องลงนามรับรองสำเนาเอกสารหลักฐานที่ส่งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ม. 7 วรรคสอง)
- กรณีกฎหมายกำหนดแบบไว้ การยื่นคำขออนุญาตโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยมีข้อความตรงตามแบบ ให้ถือว่ายื่นถูกต้องตามแบบนั้นแล้ว (ม. 7 วรรคสาม)
- กรณีที่กฎหมายหรือกฎกำหนดให้ยื่นหรือส่งเอกสารมากกว่าหนึ่งชุด การส่งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าครบจำนวนแล้ว (ม. 7 วรรคสาม)

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

- กรณีมีความจำเป็นที่ผู้อนุญาตหรือหน่วยงานของรัฐต้องมีสำเนาเอกสารหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐใด ๆ เป็นผู้ออกให้แก่ผู้ขออนุญาต เมื่อผู้ขออนุญาตได้นำเอกสารหลักฐานต้นฉบับมาแสดงแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐนั้นมีหน้าที่จัดทำสำเนา + รับรองความถูกต้องของสำเนานั้นเองโดยไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ และจะอาศัยเหตุที่ต้องจัดทำสำเนามาเป็นข้ออ้างในความล่าช้ามิได้ (ม. 12)

ตัวอย่างกฎหมายอื่นที่มีกลไกใกล้เคียงมาตรา 12

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 21/2560 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ลงวันที่ 4 เมษายน 2560

ข้อ 17 ในกรณีที่กฎหมาย กฎ หรือระเบียบใดกำหนดให้ผู้ขอรับอนุมัติ อนุญาต หรือผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียน ต้องใช้เอกสารที่ทางราชการออกให้แก่ผู้นั้นเพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการ ให้เป็นหน้าที่ของผู้มีอำนาจอนุมัติ อนุญาต ออกใบอนุญาต รับจดทะเบียน รับจดทะเบียน หรือรับแจ้งนั้น ที่จะต้องดำเนินการให้หน่วยงานที่ออกเอกสารราชการเช่นว่านั้น ส่งข้อมูลหรือสำเนาเอกสารดังกล่าวมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือดำเนินการ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจดังกล่าวประสงค์ได้สำเนาเอกสารนั้น ให้ผู้มีอำนาจนั้นเป็นผู้จัดทำสำเนาเอกสารดังกล่าวเอง เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทำสำเนาดังกล่าวจากผู้ขอรับอนุมัติ อนุญาต หรือผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียน

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

ข้อยกเว้น

- การจดทะเบียนที่ผู้จดทะเบียนต้องดำเนินการเองเฉพาะตัว (ม. 7 วรรคห้า) การสมรส / การหย่า / การรับบุตรบุญธรรม / การขอมีบัตรประจำตัวประชาชน / หนังสือเดินทาง
- การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง
 - ต้องเป็นการเฉพาะตัวในการขออนุญาต เช่น ต้องลงนามต่อหน้า จพง. ในชั้นขออนุญาต
 - ขอต้อสำนักงาน ก.พ.ร. ให้พิจารณาออกกฎกระทรวง
- การมอบอำนาจทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถทำได้ตามข้อเสนอแนะมาตรฐานการมอบอำนาจทางอิเล็กทรอนิกส์ (ชมธอ. ๓๑-๒๕๖๕)

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

หลักเกณฑ์ขั้นต้นในการพิจารณางานบริการสำหรับขอยกเว้นการดำเนินการตามมาตรา 7

- เป็นงานบริการที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ไม่สามารถยื่นคำขอล่วงหน้าได้

- เมื่อยื่นคำขอแล้ว ผู้ยื่นคำขอต้องพิสูจน์/ยืนยันตัวตน/ดำเนินการเฉพาะตัวใด ๆ ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ ณ วันที่ยื่นคำขอ

ไม่สามารถพิสูจน์/ยืนยันตัวตน/ดำเนินการเฉพาะตัวใด ๆ ได้ในภายหลัง

- ผู้ยื่นคำขอสามารถรับเอกสาร/ใบอนุญาตได้เลย

- มีระยะเวลาการให้บริการตามคู่มือประชาชนตั้งแต่ขั้นตอนการยื่นคำขอจนถึงขั้นตอนการออกเอกสาร/ใบอนุญาต

สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 1 วัน

- หากงานบริการของหน่วยงานสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ข้างต้นทั้ง ๔ ข้อ สามารถเสนอเรื่องมายังสำนักงาน ก.พ.ร.

พร้อมรายละเอียดข้อมูลดังนี้

- 1) เหตุผลความจำเป็นที่ไม่สามารถยื่นคำขอด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

- 2) ชื่องานบริการ ขั้นตอน และระยะเวลาการให้บริการโดยละเอียดตามที่ระบุในคู่มือประชาชน หรือรูปภาพแผนผัง ขั้นตอน และระยะเวลาการให้บริการ

- 3) กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยระบุข้อกฎหมายที่ไม่สามารถยื่นคำขอด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

- ผู้อนุญาตจะกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ผู้ขออนุญาต ปฏิบัติเพิ่มเติม ด้วยก็ได้ แต่ต้องเป็นไป

1. เพื่อ อำนวยความสะดวก แก่ผู้ขออนุญาต หรือ

2. เพื่อการ ยืนยันตัวตน เช่น กำหนดวิธีการยืนยันตัวตนในระดับ AAL 2 หรือ 3

โดยไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ขออนุญาตเกินจำเป็น (ม. 8) = ต้องพิจารณาหลักความได้สัดส่วน

- การ ตรวจสอบ ความถูกต้องแท้จริงของบัตรประจำตัวประชาชนที่ผู้ขออนุญาตยื่น ให้ เป็น หน้าที่ของผู้อนุญาตที่จะติดต่อกับสำนักทะเบียนกลาง ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเพื่อดำเนินการตรวจสอบ และให้นายทะเบียนตรวจสอบและแจ้งผลโดยพลัน (ม. 9)

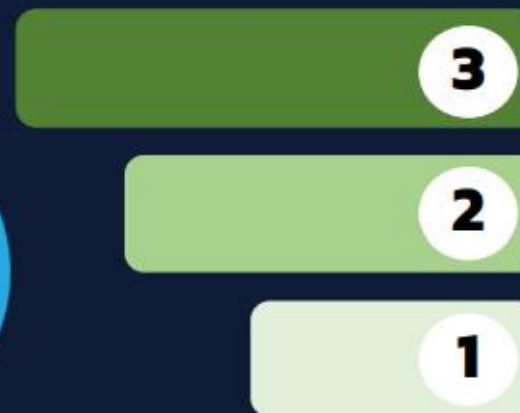
- การดำเนินการดังกล่าวมิให้ถือว่าเป็นการเปิดเผยข้อความหรือตัวเลขตาม ม. 17 พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534

**การพิสูจน์ตัวตนทางดิจิทัล
(Identity proofing)**



**การยืนยันตัวตนทางดิจิทัล
(Authentication)**

**ระดับความน่าเชื่อถือ
(Assurance Levels)**



IAL vs AAL

ระดับความน่าเชื่อถือ (Assurance Levels)

ระดับความน่าเชื่อถือของไอดี (Identity Assurance Level : IAL)

- ❑ ระดับความเข้มงวดในกระบวนการพิสูจน์ตัวตนของผู้สมัครใช้บริการ
- ❑ ทำให้มั่นใจว่า ไอดีที่ผู้ใช้บริการกล่าวอ้างเป็นไอดีของผู้ใช้บริการจริง
(เช่น ผู้ใช้บริการที่กล่าวอ้างว่าตนเองชื่อ "สมชาย" คือ สมชายตัวจริง ไม่ใช่บุคคลอื่นปลอมตัวมา)
- ❑ IAL ที่เหมาะสมจะช่วยลดโอกาสของการพิสูจน์ตัวตนผิดพลาด

ระดับความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน (Authenticator Assurance Levels : AAL)

- ❑ ระดับความเข้มงวดในกระบวนการยืนยันตัวตนของผู้ใช้บริการ
- ❑ ทำให้มั่นใจว่า ผู้ใช้บริการคือเจ้าของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตนจริง
(เช่น ผู้ที่กำล้งเข้าใช้งานระบบ คือ สมชายตัวจริง ไม่ใช่บุคคลอื่นขโมยรหัสผ่านไปใช้)
- ❑ AAL ที่เหมาะสมจะช่วยลดโอกาสของการยืนยันตัวตนผิดพลาด



ระดับความน่าเชื่อถือของไอเดนทิตี Identity Assurance Level (IAL)

ระดับความเข้มงวดในกระบวนการพิสูจน์ตัวตนของผู้สมัครใช้บริการ
ซึ่งช่วยจำกัดโอกาสของการพิสูจน์ตัวตนผิดพลาด

IAL	คำอธิบาย
3	มีการแสดงหลักฐานแสดงตน 2 ชั้น + ตรวจสอบหลักฐานแสดงตน + ตรวจสอบข้อมูลชีวมิติ + พบเห็นเจ้าหน้าที่
2	มีการแสดงหลักฐานแสดงตน + ตรวจสอบหลักฐานแสดงตน
1	ข้อมูลที่ผู้สมัครยืนยันด้วยตนเอง (self-asserted)



ระดับความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ใช้ยืนยันตัวตน Authenticator Assurance Level (AAL)

ระดับความเข้มงวดในกระบวนการยืนยันตัวตนของผู้สมัครใช้บริการ
ซึ่งช่วยจำกัดโอกาสของการยืนยันตัวตนผิดพลาด

AAL	คำอธิบาย
3	การยืนยันตัวตนโดยใช้สองปัจจัย (Two-factor authentication) โดยต้องมีปัจจัยประเภทอุปกรณ์ และใช้งานการเข้ารหัสลับ (cryptography)
2	การยืนยันตัวตนโดยใช้สองปัจจัย (Two-factor authentication)
1	การยืนยันตัวตนโดยใช้ปัจจัยเดียว (Single-factor authentication)

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

- คำขออนุญาตหรือการติดต่อที่ประชาชนส่งหรือมีถึงหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ทาง **ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานของรัฐประกาศกำหนด** ให้ถือว่าหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่นั้น **ได้รับ** ตามวันและเวลาที่คำขออนุญาตหรือการติดต่อนั้นได้ **เข้าสู่ระบบ** อิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่นั้น **เว้นแต่เป็นวันหรือเวลานอกทำการ** ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับในวันและเวลาทำการถัดไป (ม. 10 วรรคหนึ่ง)
 - = หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง **ต้องจัดให้มีอีเมลกลาง** เพื่อให้ประชาชนใช้ในการติดต่อหรือส่งเอกสารได้
 - ใครประกาศ ? ภูมิภาคประกาศได้ไหม ?
 - ต้องประกาศที่ใด ?
 - ภายในเมื่อใด ? --> ม. 20 วรรคหนึ่ง
 - ไม่ประกาศได้หรือไม่ ? --> ม. 20 วรรคสอง
 - ยื่นคำขอเป็นคนละวันกับวันที่ยื่นเอกสารครบ ถือวันใด? --> ม. 8 พรบ.อำนวยความสะดวกฯ

ตัวอย่าง

ประกาศ.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....
เรื่อง ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับติดต่อ.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....
พ.ศ.

โดยที่มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้บรรดาคำขออนุญาตหรือการติดต่อใด ๆ ที่ประชาชนส่งหรือมีถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานของรัฐประกาศกำหนด ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นได้รับตามวันและเวลาที่คำขออนุญาตหรือการติดต่อนั้นเข้าสู่ระบบ สมควรกำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับประชาชนใช้ในการยื่นคำขอหรือติดต่อ.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕(ระบุตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน)..... ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อไปนี้ เป็นช่องทางสำหรับประชาชนยื่นคำขอหรือติดต่อ.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....หรือ.....(ระบุตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน)..... โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๑) ที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล)(ระบุอีเมลกลางของหน่วยงาน เช่น saraban@opdc.go.th).....

(๒) เว็บไซต์(ระบุเว็บไซต์ของหน่วยงาน เช่น www.opdc.go.th).....

(๓) แอปพลิเคชัน(ระบุแอปพลิเคชันของหน่วยงาน เช่น ไลน์ @opengov หรือแอปพลิเคชันทางรัฐ ในระบบ iOS และ Android (ถ้ามี)).....

ข้อ ๒ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอหรือติดต่อมาทางช่องทางตามข้อ ๑ ประสงค์จะสอบถามหรือขอรับคำยืนยันจาก.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....ว่าได้รับคำขอหรือการติดต่อแล้ว ให้สอบถามในวันและเวลาราชการได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ดังต่อไปนี้

(๑)(ระบุหมายเลขโทรศัพท์เจ้าหน้าที่สารบรรณของหน่วยงาน).....

(๒)(ระบุหมายเลขโทรศัพท์เจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องของหน่วยงาน (ถ้ามี)).....

ข้อ ๓ ประชาชนอาจใช้วิธีการบันทึกภาพจากหน้าจอคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นว่าได้มีการยื่นคำขอหรือติดต่อ.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....หรือ.....(ระบุตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน).....ทางช่องทางตามข้อ ๑ แล้ว ก็ได้

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

ใช้ Free email ได้ไหม?

.....(ชื่อหัวหน้าหน่วยงาน).....

.....(ตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน).....

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

- ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับเรื่อง ไม่มีหน้าที่หรืออำนาจที่จะดำเนินการได้
 - กรณีหน่วยงานถูกต้อง ให้ส่งเรื่องต่อไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรง
 - กรณีที่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่โดยตรง อยู่ต่างหน่วยงาน จะแจ้งให้ผู้ขออนุญาตหรือผู้ติดต่อ ให้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ โดยตรงก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้ติดต่อทราบ ว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนั้น (ม. 10 วรรคสอง)

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

- ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตได้ยื่นคำขออนุญาตหรือติดต่อกับผู้อนุญาตหรือหน่วยงานของรัฐ โดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แล้ว การติดต่อหรือออกเอกสารหลักฐานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้นั้น ให้ทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ผู้นั้นจะได้ระบุไว้เป็นประการอื่น (ม. 11)
 - ผู้ขออนุญาตติดต่อโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ --> ติดต่อกลับโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
 - ผู้ขออนุญาตติดต่อโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ --> ระบุให้ตอบกลับเป็นกระดาษ
 - ระบุให้ตอบสองทางได้ไหม ?
- หมายเหตุ ถึงแม้กฎหมายจะกำหนดค่า default ไว้ แต่ประชาชนสามารถแจ้งขอรับการติดต่อกลับด้วยวิธีการใดก็ได้ ซึ่งชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน
 - **ดังนั้น ควรสอบถามประชาชนทุกครั้งว่าต้องการให้ติดต่อกลับทางใด** เช่น มีช่องให้เลือกในแบบคำขอ + ควรแจ้งให้ประชาชนตรวจสอบว่าอาจอยู่ใน junk mail

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

- กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ให้การแสดงใบอนุญาต โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถกระทำได้โดยชอบ แต่ต้องเป็นไปตามวิธีการที่ผู้อนุญาตประกาศกำหนด ซึ่งมีผลใช้บังคับได้เมื่อประกาศราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 13 (1)) = **ไม่จำเป็นต้องแขวนใบจริง (กระดาษ) ไว้ที่ฝาผนังแล้ว**
 - ใครคือผู้อนุญาตที่ประกาศ ?
 - ไม่ประกาศได้ไหม ? --> ม. 21 วรรคสาม
 - ถ้าถูกติดต่อ ทำอย่างไร ? --> **ม. 13 (2) ต้องเปิดเผยการอนุญาตให้ประชาชนตรวจสอบ**
- กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐานอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐออกให้ ผู้มีหน้าที่ต้องแสดง**จะแสดง**ใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐานนั้น**เป็นภาพทางอิเล็กทรอนิกส์หรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นก็ได้** ทั้งนี้ เว้นแต่บัตร ใบอนุญาต หรือเอกสารสำคัญที่กำหนดในกฎกระทรวง (ม. 14)

ตัวอย่าง
ประกาศ.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....
เรื่อง วิธีการแสดงใบอนุญาตโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ.

โดยที่มาตรา ๑๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ให้เป็นสิทธิของผู้รับอนุญาตที่จะแสดงใบอนุญาตนั้นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามวิธีการที่ผู้อนุญาต ประกาศกำหนดก็ได้ โดยให้ถือว่า การแสดงเช่นนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายแล้ว สมควรกำหนด วิธีการแสดงใบอนุญาตตามกฎหมายในความรับผิดชอบของ.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....โดยวิธีการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการ ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕(ระบุตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน).....ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ในประกาศนี้

“ใบอนุญาต” หมายความว่า เอกสารหลักฐานที่กฎหมายกำหนดให้ต้องแสดงไว้ใน ที่เปิดเผย ดังต่อไปนี้

- (๑) ใบอนุญาต.....(ระบุชื่อใบอนุญาต).....ตามกฎหมายว่าด้วย.....(ระบุชื่อ กฎหมาย).....
- (๒) ใบอนุญาต.....(ระบุชื่อใบอนุญาต).....ตามกฎหมายว่าด้วย.....(ระบุชื่อ กฎหมาย).....
- (๓) หนังสือสำคัญการจดทะเบียน.....(ระบุชื่อหนังสือสำคัญ).....ตามกฎหมาย ว่าด้วย.....(ระบุชื่อกฎหมาย).....
- (๔) ใบรับจดทะเบียน.....(ระบุชื่อใบรับจดทะเบียน).....ตามกฎหมายว่าด้วย.....(ระบุชื่อ กฎหมาย).....
- (๕) เอกสาร.....(ระบุชื่อเอกสาร).....ตามกฎหมายว่าด้วย.....(ระบุชื่อ กฎหมาย).....

ข้อ ๓ ผู้รับอนุญาตสามารถเลือกแสดงใบอนุญาตตามข้อ ๒ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) แสดงเป็นภาพผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

(๒) แสดงเป็นคิวอาร์โคডที่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถสแกนเพื่อเข้าถึงใบอนุญาต ที่เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์หรือภาพทางอิเล็กทรอนิกส์ของใบอนุญาต หรือ

(๓) แสดงข้อมูลผ่านแอปพลิเคชัน.....(ระบุชื่อแอปพลิเคชันของหน่วยงาน (ถ้ามี)).....

ข้อ ๔ การแสดงใบอนุญาตตามข้อ ๓ ต้องมีขนาดของภาพและความละเอียด ที่ชัดเจนเพียงพอ รวมทั้งสามารถแสดงให้เห็นข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญของใบอนุญาตได้ครบถ้วน ผู้รับอนุญาตอาจเลือกแสดงภาพใบอนุญาตโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ สถานที่ประกอบกิจการมากกว่าหนึ่งใบหรือภาพผ่านหน้าจอเดียวกันก็ได้ แต่ต้องมีระยะเวลา แสดงภาพใบอนุญาตแต่ละใบไม่น้อยกว่าห้าวินาที

ข้อ ๕ เมื่อผู้รับอนุญาตเลือกแสดงใบอนุญาตโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างใด อย่างหนึ่งตามข้อ ๓ แล้ว ผู้รับอนุญาตไม่ต้องแสดงใบอนุญาตไว้โดยเปิดเผยตลอดเวลา ณ สถานที่ ประกอบกิจการอีกต่อไป แต่ต้องสามารถแสดงต่อเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตลอดเวลา เมื่อมีการตรวจสอบ หรือต่อประชาชนที่ขอตรวจสอบ

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

.....(ชื่อหัวหน้าหน่วยงาน).....

.....(ตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน).....

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีประชาชนติดต่อ)

- หน่วยงานของรัฐผู้อนุญาตให้ต้อง เปิดเผยข้อมูลการอนุญาต ทั้งหมดให้ประชาชนสามารถ ตรวจสอบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้โดยสะดวกโดย ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การเปิดเผยดังกล่าวอย่างน้อยต้องมี รายการที่ปรากฏอยู่ในใบอนุญาต และต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา (ม. 13 (2))
- ถ้ายังไม่เปิดเผยผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ หน่วยงานมีหน้าที่ต้องจัดส่งข้อมูลการอนุญาตให้ประชาชนที่ขอ ภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ + ไม่เก็บค่าใช้จ่าย (ม. 21 วรรคสอง)
- เปิดเผยข้อมูลการอนุญาต ต้องมีชื่อผู้ได้รับอนุญาต จะผิด PDPA ไหม ?

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีติดต่อระหว่างหน่วยงานรัฐ)

- ในการติดต่อหรือส่งเรื่องถึงกันในระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันหรือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับหน่วยงานของรัฐ ถ้าได้กระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วให้ถือว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและใช้เป็นหลักฐานได้ตามกฎหมาย (ม. 15 วรรคหนึ่ง)
 - กรณีเอกสารที่ประชาชนติดต่อ / ได้รับ จากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ แม้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ก็มีผลเช่นเดียวกับกระดาษเช่นเดียวกัน
- ข้อยกเว้น หากหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดไม่สามารถรองรับวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ จะตราพระราชกฤษฎีกายกเว้นให้เป็นกรณี ๆ ไปก็ได้ โดยต้องระบุเหตุผล ความจำเป็น และระยะเวลาที่จะยกเว้นให้

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีติดต่อระหว่างหน่วยงานรัฐ)

- ในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ มติ หรือคำสั่งกำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นหนังสือ หรือเป็นเอกสาร ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้จัดทำ โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามระบบที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดแล้ว ให้ถือว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ดำเนินการโดยชอบ ด้วยกฎหมาย กฎ มติ หรือคำสั่งนั้นแล้ว (ม. 16)
 - กำหนดใช้ Free E-mail ได้ไหม ?
 - ใครประกาศ ? ภูมิภาคประกาศได้ไหม ?
 - ต้องประกาศที่ใด ?
 - ภายในเมื่อใด ?
 - ไม่ประกาศได้หรือไม่ ? --> ม. 20 วรรคสอง

ตัวอย่าง

คำสั่ง.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....

ที่ ./....

เรื่อง ระบบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

โดยที่มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่าในกรณีที่มีกฎหมาย กฎ มติ หรือคำสั่งกำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นหนังสือ หรือเป็นเอกสาร ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้จัดทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามระบบที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมาย กฎ มติ หรือคำสั่งนั้นแล้ว สมควรกำหนดระบบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่.....(ระบุชื่อหน่วยงาน).....โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕(ระบุตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน)..... จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำสั่งนี้

“สำนักงาน” (หรือ “กรม” ฯลฯ) หมายความว่า(ระบุชื่อหน่วยงาน).....

ข้อ ๒ ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานปฏิบัติหน้าที่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังต่อไปนี้ (หมายเหตุ : เป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น)

ใช้ “ระบบที่สำนักงานจัดทำขึ้น” ได้ไหม ?

(๑) ระบบ OCS Cloud Office

(๒) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) ชื่อโดเมน @ocs.go.th ที่สำนักงานจัดสรรให้

(๓) แอปพลิเคชัน Microsoft Teams

(๔) กลุ่มไลน์ OCS Official ของสำนักงาน

ข้อ ๓ คำสั่งใดขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้ ให้ใช้คำสั่งนี้แทน

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่

พ.ศ.

.....(ชื่อหัวหน้าหน่วยงาน).....

.....(ตำแหน่งของหัวหน้าหน่วยงาน).....

ตัวอย่างกฎหมายที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำเป็นหนังสือหรือเอกสาร

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2550

มาตรา 8 การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ชัดเจนเพียงพอที่จะเข้าใจในเรื่อง ดังต่อไปนี้...

มาตรา 17 ในการมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการต่างกระทรวง เว้นแต่กรณีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด...ให้กระทำได้เมื่อมีการทำบันทึกความตกลงระหว่างส่วนราชการที่มอบอำนาจและที่รับมอบอำนาจแล้ว และ**การมอบอำนาจนั้นต้องทำเป็นหนังสือ...**

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีติดต่อระหว่างหน่วยงานรัฐ)

- รับรองบรรดาเอกสารเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ให้ใช้เป็น หลักฐานได้ ตามกฎหมาย ผู้ใดจะปฏิเสธเอกสารดังกล่าวด้วยเหตุที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มิได้ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคโดยเร็ว (ม. 15 วรรคสองและวรรคสาม)
- ข้อมูลข่าวสารราชการและเอกสารของหน่วยงานของรัฐซึ่งต้องจัดเก็บตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ คณะรัฐมนตรีจะมีมติ ให้จัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ (วิธีการเป็นไปตามมาตรฐานที่ ครม. จะประกาศตาม ม. 6) ส่วนต้นฉบับให้ส่งมอบ กรมศิลปากร ตามระเบียบ (ม. 17) = *กรม. มีมติเมื่อใด ไม่ต้องไปเช่าโกดังเพื่อเก็บกระดาษเป็นลังๆ แล้ว*

2. การรับรองผลทางกฎหมายของการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีติดต่อระหว่างหน่วยงานรัฐ)

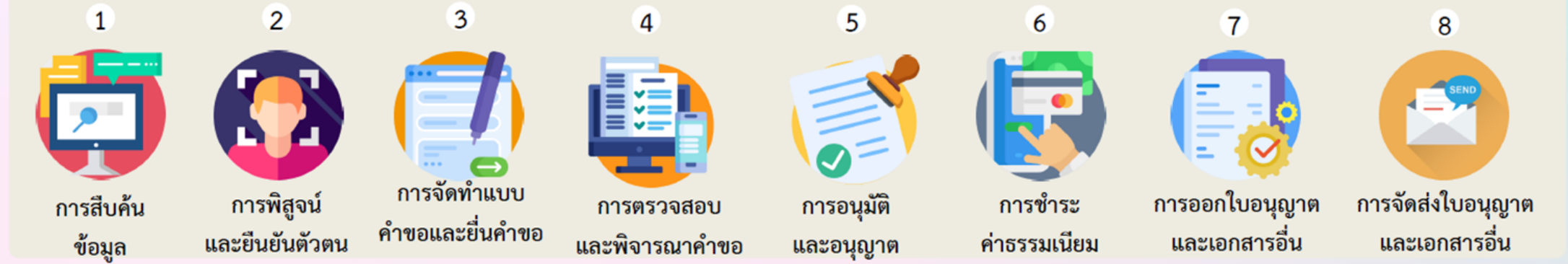
- การจัดทำและเผยแพร่ราชกิจจานุเบกษาให้ทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แทนการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มหรือกระดาษ ทั้งนี้ **สลด. ยังคงมีหน้าที่จัดทำสำเนา** ให้ประชาชนที่ต้องการ โดยคิดค่าใช้จ่ายได้ตามสมควร (ม. 18)


3. กลไกขับเคลื่อน Digital Transformation


- หน่วยงานกลางทั้ง 4 (สำนักงาน ก.พ.ร. สคก. สพรอ. สพร.) ต้องร่วมกันจัดทำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 6 เสนอคณะรัฐมนตรี ให้แล้วเสร็จภายใน 240 วัน นับแต่วันที่ พรบ. ใช้บังคับ ข้อเสนอดังกล่าวต้องคำนึงถึงการเชื่อมโยงถึงกันโดยสามารถใช้อุปกรณ์และข้อมูลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก
 - หน่วยงานต้องรีบจัดซื้ออุปกรณ์ให้สมบูรณ์ไหม ?
- หัวหน้าหน่วยงานของรัฐต้องประกาศกำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับประชาชนติดต่อราชการ (ระบบ ม.10) + กำหนดระบบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ระบบ ม. 16) ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ กำหนดตามมาตรา 6 (ม. 19 – 20)


วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

แนวปฏิบัติกระบวนการทางดิจิทัลภาครัฐ




 **ระดับเริ่มต้น (Initial)**

 **ระดับมาตรฐาน (Standard)**

 **ระดับสูง (Advance)**

หน่วยงานที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากร เทคโนโลยี หรืองบประมาณ

 จัดทำบริการอย่างง่ายโดยอาศัยช่องทาง Email หรือ Social Media เน้นการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น


 เหมาะกับธุรกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำและมีปริมาณรายการไม่มาก


หน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งบุคลากร เทคโนโลยี และงบประมาณระดับมาตรฐาน

 จัดทำบริการรูปแบบ Web Application หรือ Mobile Application เน้นให้บริการได้แบบครบถ้วน

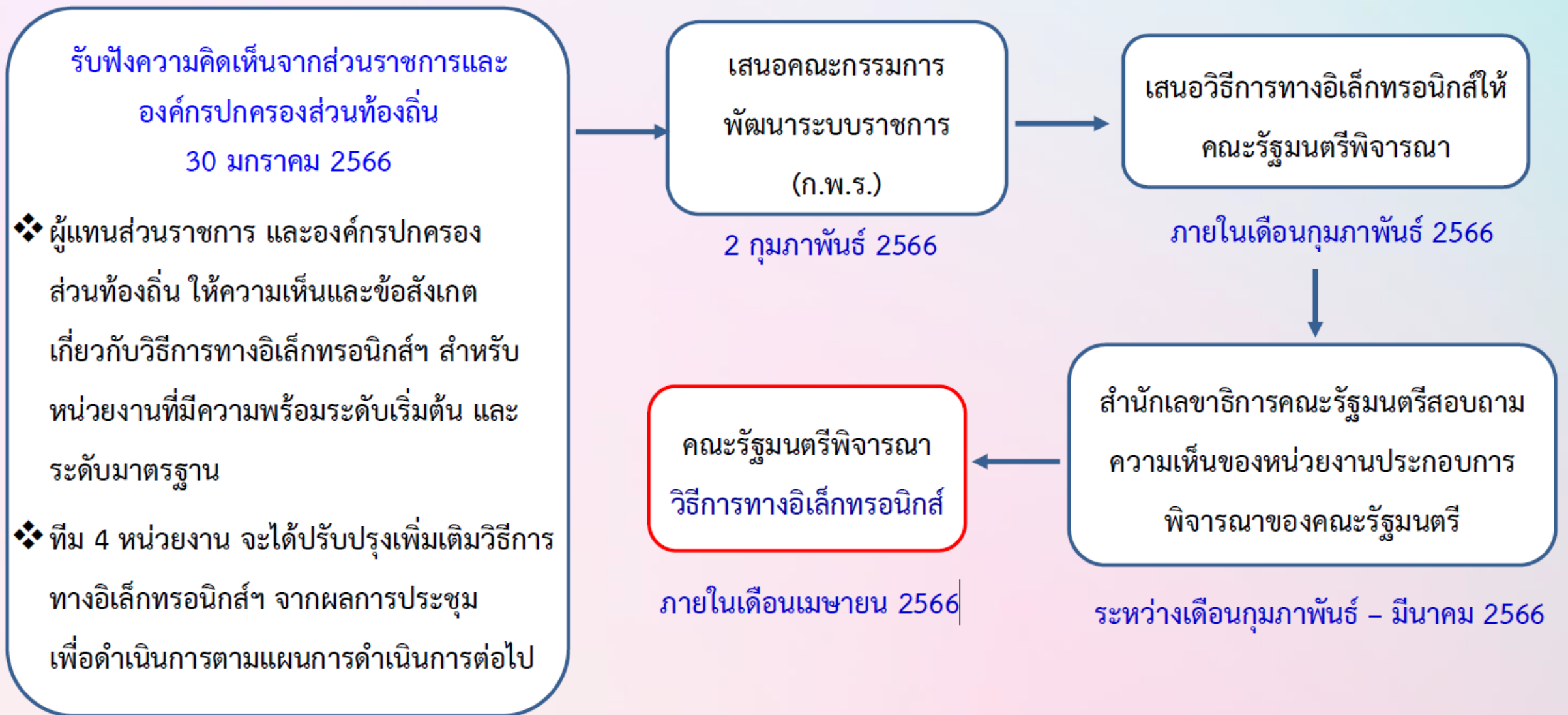
 อาจใช้บริการ Backend จากแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางที่มีอยู่

หน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งบุคลากร เทคโนโลยี และงบประมาณระดับสูง

 นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เช่น AI Machine Learning รองรับบริการประมวลผลที่ซับซ้อน มีจำนวนมาก

 มีความพร้อมในการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่น

แผนการดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 6



3. กลไกขับเคลื่อน Digital Transformation

พระราชบัญญัตินี้กำหนดหน่วยงานติดตามเร่งรัด โดยให้ กรม. กำหนดหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานหนึ่งให้ทำหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (ม. 22)

- ติดตามเร่งรัดให้หน่วยงานของรัฐต่างๆ ดำเนินการตาม ม. 20 วรรคหนึ่ง และตาม พ.ร.บ. นี้
- รายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุก 60 วันว่าหน่วยงานของรัฐโดยยังมิได้ดำเนินการ พร้อมทั้ง ประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป
 - การรายงานทุก 60 วันเริ่มนับวันใด ?
- มีหน้าที่แจ้งเตือนหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยให้ทราบถึงหน้าที่ในการดำเนินการตาม พรบ. นี้ และระยะเวลาที่จะต้องดำเนินการ โดยให้แจ้งเตือนทุก 15 วัน

(มติ กรม. 18 ต.ค. 2565 กำหนดให้ “สำนักงาน ก.พ.ร.” เป็นหน่วยงานตาม ม.22)

การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในการแจ้งหน่วยงานของรัฐทุก 15 วัน

ครั้งที่	วันที่มีหนังสือแจ้ง	เรื่องที่แจ้ง
1	27 ตุลาคม 2565	<ol style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่อง มอบหมาย กพร เป็นหน่วยงานตาม ม. 22 แนวทางปฏิบัติและการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ แผนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ มาตรฐานสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ว่าด้วยแนวปฏิบัติกระบวนการทางดิจิทัลภาครัฐ
2	4 พฤศจิกายน 2565	ขอเชิญเข้าร่วมการประชุมชี้แจงให้หน่วยงานของรัฐทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และสร้างความเข้าใจในการดำเนินการตามกฎหมาย โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธาน ร่วมกับหัวหน้า 4 หน่วยงานหลัก
3	24 พฤศจิกายน 2565	<ol style="list-style-type: none"> ตัวอย่างร่างประกาศและคำสั่งตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 คำถาม-คำตอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ครั้งที่ 1
4	9 ธันวาคม 2565	<ol style="list-style-type: none"> ขอเชิญเข้าร่วมคลินิกให้คำปรึกษาการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ครั้งที่ 1 วันที่ 21 ธันวาคม 2565 คำถาม - คำตอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ครั้งที่ 2 การดำเนินการที่หน่วยงานต้องเตรียมดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ (To - Do List)
5	26 ธันวาคม 2566	<ol style="list-style-type: none"> หลักเกณฑ์และกระบวนการพิจารณาการออกกฎกระทรวงเพื่อขอยกเว้นการดำเนินการตามมาตรา 7 ข้อมูลคำถาม-คำตอบที่พบบ่อยจากคลินิกให้คำปรึกษาฯ วันที่ 21 ธันวาคม 2565
6	10 มกราคม 2566	<ol style="list-style-type: none"> ขอเชิญเข้าร่วมคลินิกให้คำปรึกษาการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ครั้งที่ 2 วันที่ 18 มกราคม 2566 คำอธิบายสรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฯ (ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) รายการตรวจสอบ (Checklist) สิ่งที่หน่วยงานต้องดำเนินการเมื่อพระราชบัญญัติฯ มีผลใช้บังคับทุกมาตรา
7	24 มกราคม 2566	<ol style="list-style-type: none"> ขอเชิญเข้าร่วมคลินิกให้คำปรึกษาการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ครั้งที่ 3 วันที่ 25 มกราคม 2566 และครั้งที่ 4 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566 ข้อมูลคำถาม-คำตอบที่พบบ่อยจากคลินิกให้คำปรึกษาฯ ครั้งที่ 2 วันที่ 18 มกราคม 2566 แบบสำรวจสถานะการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ ในระยะแรก

3. กลไกขับเคลื่อน Digital Transformation

การพัฒนา ระบบฐานข้อมูลกฎหมาย ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้สามารถสืบค้นทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวก รวดเร็วเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน (มาตรา 23)

1.1 เตรียม**ประกาศช่องทาง**อิเล็กทรอนิกส์สำหรับประชาชนติดต่อหรือยื่นคำขอต่างๆ (ม.10) เช่น website, email, applications (เช่น Line, FB Messenger) รวมทั้ง**จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับเรื่อง**ทางช่องทางต่าง ๆ ดังกล่าว (รวมถึงตรวจสอบ Junk mail/Spam mail)

1.2 เตรียมการ**ออกเอกสารทาง**อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการ**จัดให้มีทางเลือก**ให้แก่ประชาชนในการรับเอกสาร (ม.11)

-ในฐานะหน่วยงานที่เป็นผู้ออกเอกสารให้ผู้รับอนุญาต ต้อง**จัดเตรียมฐานข้อมูล** เพื่อให้หน่วยงานอื่นติดต่อเพื่อขอตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร และ**แจ้งตอบกลับโดยพลัน** (ม.9) และ**ฐานข้อมูลให้ประชาชนตรวจสอบ**การอนุญาต (ม. 13 (2))

1.3 จัดทำและประกาศ**ระบบสำหรับการปฏิบัติงาน**ของเจ้าหน้าที่ (ม.16)





- 2.1 รับเรื่องที่ประชาชนยื่นมาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ม.7)
- 2.2 ตรวจสอบเรื่องที่ไม่สามารถรับคำขอหรือการติดต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (ม.7 ว.5)
- 2.3 ตรวจสอบกฎหมาย/กระบวนการ ที่ไม่อาจใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือต้องกำหนดวิธีการเพิ่มเติม (ม.8) (กรณีจำเป็นอาจขอให้สำนักงาน ก.พ.ร. ออกกฎกระทรวงยกเว้น (ม.15 ว.1)
- 2.4 ส่งเรื่องต่อ / ตอบกลับให้ประชาชนทราบถึงผู้รับผิดชอบ ในกรณีมีการส่งผิดมา (ม. 10 ว.2)
- 2.5 ในขั้นการพิจารณา ตรวจสอบเอกสารที่หน่วยงานของรัฐหน่วยอื่นเป็นผู้ออก ผู้พิจารณามีหน้าที่ติดต่อหน่วยงานอื่นนั้นเพื่อตรวจสอบเอกสาร โดยวิธีการที่รวดเร็ว (เช่น วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์) โดยจะอ้างขั้นตอนการตรวจสอบเป็นเหตุการณื่อดำเนินการที่ล่าช้ามิได้ (ม.9 + ม. 15)
- 2.6 ตรวจสอบว่าเอกสารใดไม่สามารถให้แสดงเป็นภาพทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (ม.14)
- 2.7 ตรวจสอบใบอนุญาตในความรับผิดชอบว่ามีกรณีที่กฎหมายให้ต้องแสดงไว้โดยเปิดเผยสถานประกอบการหรือไม่ เพื่อ
 - 2.7.1 พิจารณากำหนดรูปแบบการแสดงโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ม.13 (1))
 - 2.7.2 การเตรียมการเปิดเผยข้อมูลการอนุญาต (ม.13 (2))



3 การบริหาร – การสร้างความรู้ความเข้าใจ ของเจ้าหน้าที่/บุคลากร

3.1 การทำสำเนาเอกสารราชการให้ผู้มาติดต่อ (ม.12)

3.2 แจ้งเวียนให้เจ้าหน้าที่ทราบเกี่ยวกับเรื่อง

3.2.1 ความมีผลทางกฎหมายของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์
(ม. 7, ม. 11, ม. 14, ม. 15 ว.1)

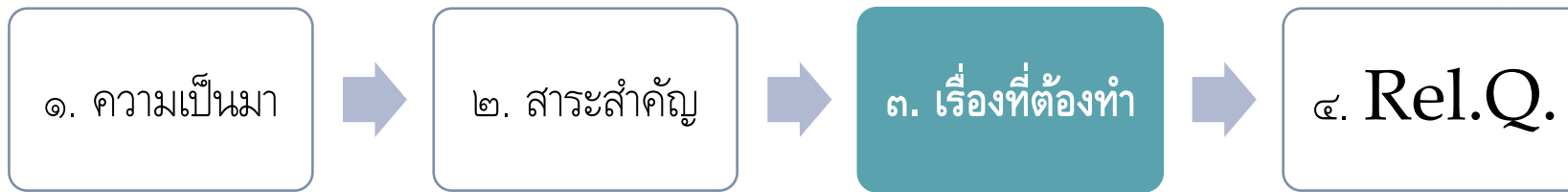
3.2.2 เอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ใช้เป็นหลักฐานทางการเงินได้ (ม.15 ว.2)

3.2.3 การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แทนเอกสาร (ม.17)

3.2.4 การส่งต่อเรื่องที่ประชาชนยื่นหรือติดต่อมาทางอิเล็กทรอนิกส์โดยผิดพลาด
(ม.10 ว.2)

หน่วยงานของรัฐ
ควรเตรียมการ
อย่างไรบ้าง?





๓. เรื่องที่หน่วยงานต้อง/ควรดำเนินการ

สำรวจกฎหมายที่อยู่ใน
ความรับผิดชอบของตน

เรื่องที่ต้องทำได้ทันที (ตั้งแต่
วันที่ กม. ประกาศใน รก.)

เรื่องที่ต้องทำให้เสร็จทัน
วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่องที่ต้องทำให้เสร็จทัน
วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่องที่ต้องทำให้เสร็จภายใน
๕๐ วัน นับจากวันที่ ครม.
มีมติตาม ม. ๖

เรื่องที่ต้องดำเนินการ
สม่ำเสมอ

สำรวจกฎหมายที่อยู่ใน
ความรับผิดชอบของตน

OCS

สำรวจกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน

กม. กำหนดให้มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาคำขออนุญาตที่กระบวนการงาน

สำรวจว่า กระบวนการใดที่ไม่สามารถหรือไม่สมควรใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ดูตามวัตถุประสงค์ของ กม. มิใช่เอาตามความสะดวก)

เรื่องที่ “โดยสภาพ” ไม่สามารถทำด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ เช่น การตรวจร่างกาย ฯลฯ มิใช่กรณีที่ต้องขอยกเว้น

ให้พิจารณาก่อนว่าสามารถกำหนดให้ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติมตาม ม ๘ เพื่อแก้ปัญหานั้นได้หรือไม่

ถ้าไม่ได้ จึงพิจารณาเสนอ กพร ขอให้ออก กฎกระทรวงตาม ม ๗ วรรคท้าย เพื่อยกเว้น

สำรวจกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน

กม. กำหนดให้แสดงใบอนุญาตให้ จนท ตรวจสอบเมื่อขอ หรือไม่

สำรวจว่ามีใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐาน
ในความรับผิดชอบใด ที่ไม่สามารถหรือไม่
สมควรแสดงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

พิจารณาเสนอ กพร ขอให้ออกกฎกระทรวง
ตาม ม. ๑๔ เพื่อยกเว้น

สำรวจกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน

กม. กำหนดให้ต้องแสดงใบอนุญาตไว้โดยเปิดเผยหรือไม่

ทั้งนี้ กพร จะทยอยพิจารณาออก กท. ดังนั้น ในช่วงแรก หน่วยงานอาจ
ต้องหาวิธีรับมือไปก่อน

เรื่องที่ต้องทำได้ทันที (ตั้งแต่
วันที่ กม. ประกาศใน รก.)

ocs

เรื่องที่ต้องทำได้ทันที (ตั้งแต่วันที่ กม. ประกาศใน รก.)

ต้องทำสำเนาให้เอกสารหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ออก และรับรอง
ความถูกต้องเอง โดยไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม (ม. ๑๒)

เรื่องที่ต้องทำให้เสร็จทัน
วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่องที่ต้องทำให้เสร็จในวันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๕๖๖

มีช่องทางติดต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นช่องทางกลาง (แนะนำให้ใช้อีเมลกลาง)
และวางระบบให้มีผู้เช็คอีเมลอยู่เป็นประจำ

มีระบบให้สามารถตอบกลับประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (ม. ๑๑)

ในกรณีที่หน่วยงานรับผิดชอบใบอนุญาต ที่ กม. กำหนดให้ต้องแสดงในที่เปิดเผย ในกรณีที่
ประชาชนขอตรวจสอบ หน่วยงานต้องสามารถให้ข้อมูลการอนุญาตที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้

เรื่องที่เราทำให้เสร็จทัน
วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖

ocs

เรื่องที่ต้องทำให้เสร็จในวันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๕๖๖

ประกาศกำหนดช่องทางติดต่อหน่วยงานทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม ม. ๑๐ (ม. ๒๐)

ประกาศกำหนดวิธีการแสดงใบอนุญาตด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม ม. ๑๓ (๑) (ม. ๒๑ กำหนดให้ทำให้แล้วเสร็จโดยเร็ว)

ในกรณีที่หน่วยงานรับผิดชอบใบอนุญาต ที่ กม. กำหนดให้ต้องแสดงในที่เปิดเผย หน่วยงานต้องเปิดเผยการอนุญาตที่ได้ดำเนินการไปแล้วให้ประชาชนตรวจสอบได้โดยสะดวกและไม่เสียค่าใช้จ่าย

เรื่องที่ทำให้เสร็จในวันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๕๖๖

ประกาศกำหนดระบบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของ จนท ของรัฐ
โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตาม ม. ๑๖ (ม. ๒๐)

เตรียมพร้อมดำเนินการรับรองความถูกต้องของเอกสารที่หน่วยงานเป็นผู้ออก
ตามคำขอของหน่วยงานอื่นซึ่งขอมาทางอิเล็กทรอนิกส์

เรื่องที่ต้องทำให้เสร็จภายใน
๕๐ วัน นับจากวันที่ ครม.

มีมติตาม ม. ๖

เรื่องที่ต้องทำให้เสร็จภายใน ๙๐ วัน นับจากวันที่ ครม. มีมติตาม ม. ๖

หากหน่วยงานยังมีได้ประกาศช่องทางติดต่อหน่วยงานทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม ม. ๑๐ หรือ กำหนดระบบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของ จนท ของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม ม. ๑๖ (ม. ๒๐) หน่วยงานต้องประกาศให้ครบภายใน ๙๐ วัน นับจากวันที่ ครม. มีมติตาม ม. ๖

ประกาศช่องทางฯ ตาม ม. ๑๐ หรือประกาศฯ ตาม ม. ๑๖ (ม. ๒๐) ซึ่งหน่วยงานได้ประกาศ ไปแล้วนั้น เมื่อ ครม. ได้มีมติตาม ม. ๖ แล้ว หน่วยงานต้องปรับปรุงประกาศดังกล่าวให้ สอดคล้องกับมติ ครม. ภายใน ๙๐ วัน นับจากวันที่ ครม. มีมติ

เรื่องที่เราควรดำเนินการ
สม่ำเสมอ

OCS

เรื่องที่ต้องดำเนินการสม่ำเสมอ

เมื่อมีการกำหนดมาตรฐานกลาง ตาม ม. ๖ แล้ว ให้ตรวจสอบว่า ระบบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของ จนท ทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ตาม ม. ๑๖ และวิธีการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารทางอิเล็กทรอนิกส์ตาม ม. ๑๗ สอดคล้องกับมาตรฐานกลางหรือไม่

ตรวจสอบว่าได้มีการออก กท. ตาม ม. ๑๓ วรรคสอง เพื่อกำหนดวิธีการแสดงใบอนุญาตในที่เปิดเผยซึ่งเป็นวิธีการกลางหรือไม่ ถ้ามี หน่วยงานอาจนำวิธีการดังกล่าวไปกำหนดเพิ่มในประกาศฯ เพื่อให้เกิดความชัดเจนสำหรับผู้รับอนุญาต

ขอบคุณ

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
พรบ การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ
ได้ที่ dx@opdc.go.th